

II

(Közlemények)

AZ EURÓPAI UNIÓ INTÉZMÉNYEITŐL, SZERVEITŐL, HIVATALAITÓL ÉS
ÜGYNÖKSÉGEITŐL SZÁRMAZÓ KÖZLEMÉNYEK

EURÓPAI BIZOTTSÁG

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE

Iránymutatás a COVID19-hez kapcsolódó szükséghelyzeti intézkedések tükrében az egészségügyi szakemberek szabad mozgásáról és a képzések minimális harmonizációjáról – a 2005/36/EK irányelvre vonatkozó ajánlások

(2020/C 156/01)

A koronavírus okozta válság azonnali és rendkívüli intézkedéseket követel a népegészségügy területén. A tagállamokat komoly kihívás elé állítja az, hogy kellő számú orvosi személyzet álljon rendelkezésre a válsághelyzet kezelésére, és eközben a betegek diagnosztizálása, kezelése és gondozása is folyamatos maradjon. Az egészségügyi létesítményekben és képzési intézményekben kialakult helyzet hátráltathatja az egészségügyi szakmákhoz kapcsolódó teljeskörű – különösen pedig a gyakorlati – képzés biztosítását.

Miközben a válságra adott gyors válasz döntő fontosságú, szem előtt kell tartani a sürgősségi intézkedések minél több várható közép- és hosszú távú hatását, és amennyire csak lehetséges, találmányos és rugalmas megoldásokkal enyhíteni kell a negatív következményeket. A Bizottság azzal szeretné támogatni ebben a tagállamokat, hogy segítséget és tájékoztatást ajánl fel nekik, és konkrétan rámutat a 2005/36/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv⁽¹⁾ egyes aspektusaira, amelyeket fontos lehet figyelembe venni, amikor azt mérlegelik, hogy miként lehet minimálisra csökkenteni a válságnak az egészségügyi szakemberekre gyakorolt hatásait. Ez magába foglalja a harmonizált képzési követelményekre kifejtett hatást, annak garantálását, hogy ne sérüljenek az egészségügyi szakemberek jogai – köztük a képesítések elismerésének megkönnyítése a határokon átnyúló mobilitás gyakorlásakor –, illetve a magas szintű egészségvédelmet és biztonságot a betegek számára

Ezen iránymutatás célja a lehető legnagyobb mértékben garantálni az egészségügyi szakemberek szabad mozgását a jelenlegi rendkívüli körülmények között is. Ez az iránymutatás kiegészíti az „Iránymutatások a COVID-19-válság összefüggésében folytatott határokon átnyúló egészségügyi együttműködésre irányuló uniós sürgősségi segítségnyújtásról” című közleményben⁽²⁾, valamint az „Iránymutatás az EU-ba irányuló, nem alapvető fontosságú utazások ideiglenes korlátozásának végrehajtásáról, az uniós polgárok hazaszállítására vonatkozó átutazási megállapodások megkönnyítéséről, és a vízümpolitikára gyakorolt hatásokról” című közleményben⁽³⁾ foglalt információkat.

A Bizottság biztosítja a tagállamokat arról, hogy minden egyes tagállammal készen áll megvitatni a válság során felmerült konkrét problémákat, és adott esetben szükség szerint megfelelő módon felhasznál minden, a rendelkezésére álló közigazgatási és jogalkotási eszközt e problémák kezelése érdekében.

Az irányelv a szakmai képesítések határokon átnyúló elismerésének szabályait állapítja meg. Az ágazaton belül egyes szakmák, például az általános ápolók, a fogorvosok (köztük a fogszakorvosok), az orvosok (köztük számos különböző terület szakorvosai) és a gyógyszerészek esetében az irányelv uniós szintű képzési minimumkövetelményeket is előír. Az irányelv 21. cikkének (1) bekezdése értelmében a fogadó tagállamoknak automatikusan el kell ismerniük az ilyen képesítést

⁽¹⁾ HL L 255., 2005.9.30., 22. o.

⁽²⁾ HL C 1111, 2020.4.3., 1. o.

⁽³⁾ HL C 1021, 2020.3.30., 3. o.

igazoló, az irányelv V. mellékletében felsorolt okiratokat. Az egyéb egészségügyi szakemberek (például a szakápolók) esetében, akikre nem vonatkoznak uniós szintű képzési minimumkövetelmények, a képesítések elismerése nem automatikus. A fogadó tagállamoknak lehetősége van (de nem kötelesek) ellenőrizni e szakemberek képesítését, és adott esetben kompenzációs intézkedéseket írhatnak elő.

Az alábbi szempontok iránymutatásul szolgálnak a tagállamok számára a pillanatnyi munkaerőhiány kezeléséhez vagy a leendő egészségügyi szakemberek képzéséhez kapcsolódó intézkedések mérlegelésekor.

1. Az egészségügyi szakemberek képesítésének elismerése és munkavállalási engedélye határokon átnyúló helyzetekben

- a) Az irányelv garantálja a szakemberek azon jogát, hogy amennyiben képesítésük elismerését kérik egy másik uniós országban, a tagállami hatóságok kötelesek legyenek kérelmüket megfelelő módon, bizonyos eljárási biztosítékok és határidők betartása mellett elbírálni. A szabályok lefektetik az egészségügyi szakemberekkel szemben támasztható maximális elvárásokat. Ugyanakkor nem kötelezik a tagállamokat korlátozások bevezetésére az elismerési eljárások terén. Ebből következően:

Az irányelv nem gátolja a tagállamokat abban, hogy egy liberálisabb megközelítést alkalmazzanak a hozzájuk érkező egészségügyi szakemberek kérdésében, legyen szó akár időleges szolgáltatásnyújtásról, akár letelepedésről; így például elvethetik az előzetes nyilatkozattétel és a képesítések előzetes ellenőrzésének követelményét, rövidebb határidőket szabhatnak meg a kérelmek kezelésére, eltekinthetnek bizonyos szokásos dokumentumok bekérésétől, a hiteles fordítás szükségétől, vagy a kompenzációs intézkedéstől, ha a fogadó tagállam úgy látja, hogy az intézkedések nem teszik kockára a betegek biztonságát. Az életbe léptetett intézkedéseknek megkülönböztetéstől mentesnek kell lenniük.

Számos egészségügyi szakmában, például az alapképesítéssel rendelkező orvosok esetében, egy sor szakorvosi területen, mint a tüdőgyógyászatban vagy az aneszteziológiában, továbbá az általános ápolók esetében a szakképzés az irányelv szerinti minimális harmonizáción alapul.

Átmeneti vagy alkalmi szolgáltatásnyújtás céljából, amikor az érintett egészségügyi szakemberek időlegesen költöznek másik tagállamba, hogy korlátozott időre erősítsék az ott dolgozó szakembereik sorait, elegendő lehet egy egyszerű nyilatkozat ahelyett, hogy egy fogadó tagállambeli hatósági határozatra kelljen várni. A fogadó tagállam egyoldalúan eltekinthet a hasonló nyilatkozattételi kötelezettségtől, akár általában, akár meghatározott időszakokra, tevékenységekre vagy ágazatokra vonatkozóan.

Más egészségügyi szakmák esetében a tagállamok előírhatják az olyan szakemberek képesítésének előzetes ellenőrzését, akiknek a tevékenysége befolyással van a közegészségre és a közbiztonságra. Ez vonatkozik a szakápolókra (az általános ápolókkal ellentétben), egyes szakorvosokra – például ha a fogadó tagállam szabályoz egyes szakterületeket, amelyeket a küldő tagállam nem –, illetve a paramedikális szakemberekre, például a fizioterapeutákra.

Az irányelv szerint az előzetes ellenőrzések nem kötelezőek, és a tagállamok továbbra is szabadon felgyorsíthatják, csökkenthetik vagy mellőzhetik az ilyen előzetes ellenőrzéseket.

- b) Az irányelv nem vonatkozik azon kérelmezőkre, akik saját tagállamukban még nem rendelkeznek teljeskörű képesítéssel. Ez nem gátolja meg a fogadó tagállamot abban, hogy saját területén engedélyezze nekik korlátozott egészségügyi szolgáltatások nyújtását, illetve saját nemzeti joga szerint alkalmazza őket, adott esetben a válságra válaszul bevezetett különleges eljárások révén.

2. A diplomák idő előtti kiállítása vagy a tanmenet átmeneti, a válság miatti kiigazítása az egészségügyi ágazat egyes szakmái esetében

Egyes tagállamoknál felmerülhet a képzés előrehaladott szakaszában járó diákok diplomájának idő előtti kiadásának lehetősége egyrésről az egészségügyi személyzet pótlásának céljából, másrésről azért, mert a válság ellehetetleníti a képzés utolsó hónapjait (bezárt képzési intézmények, a strukturált kórházi gyakorlati képzések ellehetetlenülése stb.). Ilyen elképzelések felmerülése esetén figyelembe kell venni az egészségügyi ágazat egyes szakmáira vonatkozó uniós szintű minimális képzési követelményeket.

- a) Ha teljesülnek az irányelvben meghatározott minimumkövetelmények, az ágazati szakmák diplomáinak korai kiadása vagy a képzés lerövidítése tagállami hatáskör, és nem ütközik az irányelvvel. Az érintett szakembereknek kiadhatók az V. mellékletben felsorolt képesítések, és teljes mértékben vonatkozik rájuk a feltétel nélküli elismerés szabálya. Ez a helyzet áll fent például azon országokban, ahol a képzés túlteljesíti az irányelvben előírt minimumkövetelményeket.
- b) Ha az irányelvben előírt minimumkövetelmények nem teljesíthetők, eltérést kell kérelmezni az irányelv 21. cikkének (6) bekezdésétől, hogy a 2020-ban diplomázó hallgatók a Covid19-válság miatti rendkívüli körülményekre tekintettel megszerezhessék az V. mellékletben szereplő diplomát.

Az irányelv 61. cikke lehetőséget ad arra, hogy amennyiben az irányelv valamely rendelkezésének alkalmazása tekintetében egy tagállam jelentős nehézségekbe ütközik, a Bizottság végrehajtási jogi aktust fogadhatson el annak engedélyezésére, hogy az érintett tagállam korlátozott időtartamig eltérhessen a szóban forgó rendelkezéstől. A végrehajtási jogi aktus határozat vagy rendelet formáját öltheti.

Az eltérés hatálya és tartalma az adott tagállamban kialakult egyedi körülményektől függ. Annak alátámasztására, hogy indokolt-e eltérést alkalmazni, az érintett tagállam egyértelmű és konkrét információkat szolgáltat arról, hogy mely szabályok betartása lehetetlenült el a rendkívüli körülmények miatt, és hogy ez minden végzős hallgatót érint-e vagy csak egyedi eseteket, illetve meghatározott intézményeket, régiókat stb. Emellett a tagállamnak közölnie kell, hogy a végzős hallgatók milyen módon és milyen határidőig tudják pótolni a minimális képzési követelmények hiányzó részeit.

Az eltérést, ha indokoltnak minősül, végrehajtási jogi aktusba kell foglalni, amely tartalmazza azt a feltételt, hogy a képzési minimumkövetelményekben felsorolt ismeretek, készségek és kompetenciák megszerzésének teljesülnie kell, még ha erre részben a diploma kiállítását követően kerül is sor. Az irányelvnek megfelelő képzés befejezése különböző formákat ölthet: beleszámíthatók a szükséghelyzet során vagy azt követően szerzett szakmai tapasztalatok, illetve további szakirányú képzés vagy folyamatos szakmai továbbképzési programok. Ha tehát a szükséghelyzet véget ér, nem szükséges a 2020-ban diplomázó hallgatóknak folytatniuk a képzési programot vagy bekapcsolódni a következő évi programba.

Az eltérésben meghatározott feltételek alapján kiállított diplomákra mindaddig nem vonatkozik az automatikus elismerés a fogadó tagállamban, amíg a képzési minimumkövetelmények nem teljesültek. A Bizottság álláspontja szerint ezeket a diplomákat olyan diplomamelléklettel lehetne ellátni, amely részletesen tartalmazza, mely részek hiányoznak a képzési minimumkövetelmények teljesítéséhez. Ez lehetővé tenné az esetleges hiányosságok azonosítását, és megkönnyítené az elismerési folyamatot azon diplomások számára, akik még a képzés hiányzó részeinek befejezése előtt élni kívánnak a szabad mozgáshoz való jogukkal. A diplomamellékletben szereplő információk segítenék a fogadó tagállamot, hogy a képesítés elismeréséről és az esetleges kompenzációs intézkedések alkalmazásáról szóló döntés során teljes mértékben tisztában legyen a háttérinformációkkal és a minimumkövetelmények be nem tartását indokoló rendkívüli okokkal.

A 61. cikk szerinti harmonizált képzési minimumkövetelményektől való eltérés lehetőségét az adott tagállamokban tapasztalt konkrét nehézségekről kapott egyértelmű és konkrét információk alapján kell értékelni.

Az érintett tagállamok felelősek azért, hogy a rövidített képzésben részt vevő diplomások számára lehetőségeket biztosítsanak a rendes képzés elmulasztott részeinek pótlására. Ilyen intézkedés lehet például az, ha eseti alapon figyelembe veszik a szükséghelyzet során vagy azt követően szerzett szakmai tapasztalatokat.

3. Az EU-n/az Európai Szabadkereskedelmi Társulás (EFTA) tagállamain kívüli képesítéssel rendelkező egészségügyi szakemberek elismerése

Az EU-n/EFTA-n kívül kiállított diplomával rendelkező egészségügyi szakemberek képesítésének elismerése a tagállamok nemzeti eljárásai szerint történik. Azon egészségügyi szakmák esetében azonban, amelyekre uniós szinten harmonizált képzési minimumkövetelmények vonatkoznak, így az általános orvosok és ápolók esetében is be kell tartani az uniós képzési minimumkövetelményeket (az irányelv 2. cikkének (2) bekezdése). Ha az érintett szakemberek ezen szakmák egyikében olyan EU-n/EFTA-n kívüli képesítéssel rendelkeznek, amely nem felel meg a harmonizált

követelményeknek, a diplomát elismerni kívánó tagállamnak kompenzációs intézkedéseket kell alkalmaznia. Alternatív megoldásként e szakemberek engedélyt kaphatnak arra, hogy az egészségügyi ellátásban dolgozzanak, de nem tekinthetők azon szakma tagjának, amelynek nem teljesítik az irányelvben meghatározott képesítési követelményeit.

Például az a harmadik országbeli szakképzett ápoló, akinek a képzettsége nem felel meg a minimális harmonizációs követelményeknek, engedélyt kaphat rá, hogy egészségügyi asszisztensként dolgozzon, de csak a nemzeti jogban az ilyen tevékenységekre meghatározott korlátozott feladatokat láthat el.

A tagállamok tehát vagy úgy alkalmazhatnak harmadik országbeli diplomával rendelkező egészségügyi szakembereket, hogy meggyőződnek arról, hogy szakmai képzésük megfelel az uniós szintű képzési minimumkövetelményeknek, vagy pedig úgy, hogy más jogállást biztosítanak nekik, mint a harmonizált uniós képzési minimumkövetelmények hatálya alá tartozó szakmák teljes jogú tagja számára.

Kapcsolat: grow-regulated-professions@ec.europa.eu
